

פרשת
מקץ
כז בכסליו
תשע"ח
601

ישעיה ברכה

יוצא לאור ע"י אברכי הכולל שבקהילת "מקור חיים" יע"א
בראשות מו"ר עטר"ר הרה"ג יוסף מוגרבי שליט"א

שאחו בנו. מה נעשה בלי ספרים, איך נשרוד בלי תפילין. חשנו אבודים - אבל בנובהרדוק אין ייאוש! עוד באותו ערב, לאחר שעות העבודה המפרכת, אבליס וקודרים, נאספנו ל"ועד של חזיון" באחת הפינות האפלות של המחנה. מחריד להעלות על הדעת מה היה גורלנו אילו היינו נתפסים: אירגון מחתרת בתוככי סיביר! העמדנו שומרים להזעיק במקרה שיבחינו בנו, וכל מי שביקש קיבל רשות הדיבור. בתנאי אחד: הכסנה רבה והזמן דוחק. הוקצתה דקה וחצי לכל דורש. מכולם, זכורים לי דברי הרציל דרוגוצ'ינער זצ"ל. שימעו מה אמר בדקה וחצי - הנביא אומר: "למה תאמרו יעקב ותדבר ישראל נסתרה דרכי מה', ומאלוקי משפטי יעובר - הלא ידעת, אם לא שמעת, אלוקי עולם ה' בורא קצוות הארץ, לא ייעף ולא ייגע, אין חקר לתבונתו". ותמוה: אדם חושב שה' הסתיר פניו ממנו. מה עונים לו: שה' ברא את העולם. איזו תשובה זו, במה זה מנחם אותו?! אכן, שאלה! ומה התשובה? אלא שאדם הסובל יסורים, סיבלו כפול: מלבד יסורי ההווה מתייסר הוא למחשבה שכך ימשיך בלי סוף, מי יודע עד מתי, והאם זה יגמר. למחשבה הזו לבדה, עלול הוא ליפול לזרועות הייאוש, ואז אין לו תקומה חלילה. ויותר: עלול הוא לחשוב שכפי שהבורא יתברך אין סוף, ניצחי בלי גבול, גם היסורים שהוא מביא כך. לפיכך אומרים לו: אומנם "אלוקי עולם ה'" ניצחי ובלי גבול, אבל "בורא קצוות עולם", את הארץ ומאורעותיה ברא בגבול ובתחומים. וביכולתו לעשות כן, כי "אין חקר לתבונתו". וגם הצרות שהוא ממיט כך: "קץ שם לחושך", ועוד נצא מאפלה לאורה! ודבריו הפיחו בנו טל של תחייה! והבאים אחריו הביאו סימוכין, מכך שהקדוש ברוך הוא חישב את הקץ, וכשהמשגר ייסורים משביעם מתי יסורו, והם רעים בשליחותם ונאמנים בשבועתם (עבודה זרה נה ע"א), וטל של תחייה הורעף על הקבוצה - איזו התחזקות אפשר לגרום בדקה וחצי! ולא בסיביר בלבד - אלא כל אדם, בכל מצב, ובכל חושך, ידע נאמנה כי "קץ שם לחושך" והאור בוא יבוא! (והגדת)

המדרש (בראשית רבה פט, א) פותח בפרשתנו: "קץ שם לחושך, אבן אופל וצלמוות" (איוב כח, ג). זמן נתן לעולם, כמה שנים יעשה באפלה. שכל זמן שיצר הרע בעולם (והיצר הרע קרוי "אבן נגף" (סוכה נב ע"א)) אופל וצלמוות בעולם, נעקר יצר הרע מן העולם (לעתיד לבוא (סוכה, שם)) אין אופל וצלמוות בעולם. דבר אחר, "קץ שם לחושך", זמן נתן ליוסף כמה שנים יעשה באפלה בבית האסורים. כיון שהגיע הקץ, חלם פרעה חלומו. והוסיפו (במדרש תנחומא, מקץ א): כל דבר ודבר שיוצא מפי הקדוש ברוך הוא, בקצבה הוא נותן. לחמה נתן קץ, שנאמר: "מקצה השמים מוצא" (תהילים יט, ז). לשמים נתן קץ, שנאמר: "ולמקצה השמים" (דברים ד, לב). לארץ נתן קץ, שנאמר: "בורא קצוות הארץ" (ישעיה מ, כח). ליציאת מצרים נתן קץ, שנאמר: "ויהי מקץ שלושים שנה וארבע מאות שנה ויצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים" (שמות יב, מא). לחושך שם קץ, שנאמר: "ויהי מקץ שם לחושך" (איוב כח, ג), ואף כשנחשב יוסף קץ שם לו, שנאמר: "ויהי מקץ שנתיים ימים" (בראשית מא, א). ואספר - בשבת קודש פרשת בהעלותך תש"א העלו הרוסים כמאה בחורי ישיבה, ואני בתוכם, על רכבת משא שעשתה דרכה לסיביר במשך חודש ימים. עולמנו חשך עלינו. לא ידענו שבכך ניצלנו מהפלישה הגרמנית שהחלה למחרת, ושכל חברינו שהצליחו להימלט מהמצוד וחשבנום למאוששים וברי מזל יספו בידי הצוררים. שתי נחמות היו לנו. האחת, שהיינו קבוצה מגובשת ועודדנו איש את רעהו. והשניה, שהיו בידינו תפילין וספרים, כל אחד וסיפרו. גם מגילות אסתר היו עימנו, וגם שופרות. בעזרתם, חשבנו, נחזיק מעמד באותו גהנום של שלג. ונתבדונו. עדיין לא מלאה סאת צרותינו - ביום ראשון לפרשת מטות-מסעי הגענו אל המחנה. שם החרינו את כל הספרים, את התפילין הקדושות ואת המגילות והשופרות, ושרפום באש לעינינו! אללי, "שאלי, שרופה באש, לשלום אסיריך!" אין לתאר את תחושת הייאוש, את אוירת המשבר, את ההלם

זמני כניסת השבת ויציאת השבת

רבונו ת"א	יציאת שבת	כניסת שבת
17:50	17:18	16:16
17:55	17:17	16:02
17:48	17:16	16:07
17:52	17:20	16:23

הפטרה:
רני ושמחי (זכריה ב')

הילולא דצדיקיא

- כ"ט: רפי שלמה ב"ר ישראל משה הפתן מוילנא
ל': רפי דב ב"ר חיים אופנהיים
א': רפי מרדכי שלמה ב"ר יצחק יהודה ברמן
ב': רפי יצחק ב"ר יהודה אברבנאל
ג': רפי יעקב ב"ר שאול קצין
ד': רפי אליהו ב"ר אהרן רוט
ה': רפי משה יהודה ב"ר חיים אשר פיגל

הצלחת דן בן חנה זוג' עכ"ב - לבריאות שמירה עליונה והרמת קרן המזל וכט"ס לעד אכ"י
העלון אסור בטלטול במקום שאין עירוב • אין לקרוא בזמן התפילה וקריאת התורה

לע"י
האשה הנעלה
רכת המעלה
ורדה גרדה שניצר
בר' מאיר ז"ל

לע"י
איש החסד ורב
הפעלים
משה שניצר
בר' מנחם מנדל ז"ל

✓ כל שמונת ימי החנוכה אומר "על הניסים" בכל התפילות בברכת מודים, ובברכת המזון בברכת הארץ, ואם טעה ולא אמר "על הניסים" בתפילה, אם נזכר באותה ברכה, קודם שיאמר "השם" בחתימת הברכה (של הטוב שמך) כגון שאמר "ברוך אתה" ונזכר - חוזר ואומר מודים אנחנו לך על הניסים וכו' וממשיך ועל כולם וכו', ואם לא נזכר עד שהזכיר שם ה' - אינו חוזר. אלא יסיים החתימה הטוב שמך וכו', ואינו רשאי לומר "למדי חוקיך" שייראה כאומר פסוק, שמאחר ואינו חוזר, אינו רשאי לעשות הפסק באמצע התפילה. וכן הדין בברכת המזון שאם שכח לאומרו, לא זמן שלא הזכיר "השם" בחתימת הברכה - חוזר, ואם הזכיר - אינו חוזר.

✓ שוכח לומר על הניסים בתפילה ונזכר לאחר חתימת הברכה, יאמר על הניסים בסיום "אלקי נצור", עד ונודה לשמך הגדול סלה. וכן אם שכח לאומרו בברכת המזון, כשיגיע להרחמן יאמר "הרחמן יעשה לנו ניסים ונפלאות וכו' בימי מתתיהו וכו'".

✓ אם טעה בהלכה וחשב שצריך לחזור את התפילה בעבור ששכח על הניסים וחזר להתפלל, ונזכר באמצע התפילה שלפי הדין אינו צריך לחזור - צריך להפסיק מייד את תפילתו ואפילו באמצע הברכה.

✓ העומד בתפילת עמידה בחנוכה, וכשהגיע לומר "על הניסים", התחיל השליח ציבור בתפילת החזרה, אין לו לדלג או לקצר מנוסח על הניסים כדי להספיק ולהגיע לאמירת קדושה (אפילו שאין אמירת על הניסים מעכבת). אלא כשיגיע הש"ץ לקדושה והוא עודנו בתפילה, יקשיב וישמע אמירת קדושה מפי הש"ץ, ויהיה

✓ ביום השמיני קורא הכהן עד מלאה קטורת, והלוי משם עד ביום התשיעי, והשלישי חוזר וקורא ביום השמיני וממשיך עד "כן עשה את המנורה". וכן נתפשט המנהג בארצנו הקדושה וכן עיקר.

✓ בשבת חנוכה - מוציאים שני ספרי תורה, וקוראים בראשון שבעה עולים בפרשת השבוע, ובספר תורה השני קוראים של חנוכה, ומפטיר "רני ושמחי בת ציון", ואם חלו בו ב' שבתות - מפטיר בשבת שניה בגרות דשלמה. ואין מזכירים את חנוכה בברכת ההפטרה, שהרי אם לא היה שבת לא היו אומרים הפטרה בחנוכה.

ראש חודש טבת שחל בחול - מוציאים שני ספרי תורה, וקוראים שלושה עולים בפרשת ראש חודש והרביעי קורא בשל חנוכה, ואם חל ראש חודש בשבת, מוציאים שלושה ספרי תורה וקוראים שישה פרשת השבוע, והשביעי משלים את הקריאה בספר שני שהוא של ראש חודש. והשלישי המפטיר קורא בספר שלישי בשל חנוכה, והמשלים בספר השני אומר חצי קדיש, וכן המפטיר אומר חצי קדיש. ואם היה שמחה בבית הכנסת כגון חתן או בר מצוה ועלו שבעה עולים או יותר בספר ראשון - יש לומר קדיש אחר כל ספר וספר משלושת הספרים.

✓ ירבה בסעודת שבת של חנוכה יותר משאר שבתות וכל שכן אם חל בו ראש חודש, וכן ירבה בראש חודש טבת שהוא בתוך ימי החנוכה בשביל פרסום הנס, ויש נוהגים להדליק שמן למאור לכבוד נשמת רבי מאיר בעל הנס זיע"א, דהיינו להדליק בבית הכנסת בליל ראש חודש טבת לכבוד נשמת ר' מאיר בעל הנס.

(הבית היהודי)

בבחינת שומע כעונה.

✓ כל שמונת ימי חנוכה גומרים את ההלל. וצריך ליהרר בהלל של חנוכה לאומרו בכוונה ובשמחה רבה כי אפילו בחג המצות אין אומרים הלל גמור, ובחנוכה גומרים ההלל שמונה ימים. ונשים פטורות מאמירת ההלל בחנוכה, ואם ירצו לקרוא ההלל - לא יברכו, משום שספק ברכות להקל. והאבל חייב לגמור את ההלל בברכותיו יחד עם הציבור, אף כשמתפללים בבית האבל.

✓ במזמור "ארוממך ה' כי דליתנך" שאומרים לפני ה' מלך בשחרית, אין צריך להתחיל לומר "מזמור שיר חנוכה הבית לדוד" ככתוב בסידורים, אלא יתחילו כמו בכל השנה מפסוק ארוממך, ובכל שמונת ימי חנוכה יאמרו בית יעקב ומזמור היום, ואחריו מזמור שיר חנוכה הבית, וקודם מזמור היום יאמרו "היום יום פלוני בשבת", ולא יסיימו לומר השיר שהיו הלויים אומרים על הדוכן כמו בשאר ימים.

✓ בשמונת ימי החנוכה קוראים בתורה בפרשת הנשיאים שלושה עולים בכל יום, ומתחיל הכהן מפרשת כהנים עד "ויקריבו אותם לפני המשכן", והלוי קורא משם עד "ויהי המקריב ביום הראשון", והשלישי קורא משם עד "ביום השני", והנהוגים לקרוא לכהן עד סיום ברכת הכהנים יש להם על מה שיסמכו, ומכל מקום טוב להודיעם שיותר טוב להמשיך לכהן עד "לפני המשכן".

✓ ביום השני קורא הכהן הפרשה של יום השני עד "מלאה קטורת", והלוי משם עד ביום השלישי, והשלישי חוזר וקורא ביום השני עד ביום השלישי, וכן על זה הדרך בכל יום, ואם טעו וקראו קריאה של יום שלישי ביום שני ולהיפך - יצאו ידי חובתם, מפני שאין קפידיא בימים.

טוב טעם וזעזוע למדני - טעמי המנהגים

✓ לפי מנהג ספרד אומרים לפני שיר של יום מזמור פ"ו שבתהילים: תפילה לדוד הטה ה' אוזנך, אבל ביום שאין אומרים בו תחנון אין אומרים אותו ומתחילים בית יעקב לכו ונלכה.

הטעם: משום שנאמר במזמור זה "ביום צרתי אקראך", וימים שאין אומרים בהם תחנון אינם ימי צרה.

✓ לפי מנהג ספרד נוהגים לומר בסוף התפילה, אחרי מזמור פ"ו (תפילה לדוד הטה ה' אוזנך) פסוקים מנביאים וכתובים, הראשון: (ישעיה ב', ה) בית יעקב לכו ונלכה באור ה'.

הטעם: לפי שהוא סלוק התפילה והולכים לבתיהם למלאכתם ולמשא ומתן, הנהיגו לומר פסוקים אלו כדי להזכיר ללכת בשם ה' ובאור ה' " (עמק ברכה בסדר צלותא דאברהם עמ' שצ), והנהיגו לומר אח"כ מזמור תהילים קכ"ד (שיר המעלות לדוד לולי ה' שהיה לנו וכו'), "לפי שהולכים לבתיהם וכו' לחזק הבטחון בה' " (עמק ברכה שם).

✓ נוהגים לומר בשחרית בכל יום השיר שהיו אומרים הלויים בבית המקדש המובא בסוף מסכת תמיד.

הטעם: "כדי לזכור חורבן בית המקדש ולדאוג על זה ולבקש מאת אלוהינו שיחזיר עטרה ליושנה, ויחדש ימינו כקדם ונקריב לפניו קורבנות חובתינו" (סדר היום עמ' נב).

✓ נוהגים להקדים ולומר לפני השיר של יום: היום יום ראשון בשבת וכו' וכן בכל יום מימות השבוע מזכירים את היום בשבת.

הטעם: משום שמצוה לזכור בכל יום מימות השבוע את השבת לקיים מה שנאמר (שמות כ', ז) זכור את יום השבת לקדשו, וכן פירש הרמב"ן (שם) לפי המכילתא "מצוה שנזכר בכל יום את השבת".

(אוצר טעמי המנהגים)

נצור לשונך

✓ אסור מן התורה לקבל רכילות, דהיינו שאסור להאמין בליבו שפלוני דיבר עליו או עשה דבר כנגדו. בדר כלל, כל שיש איסור על המספר בסיפורו, יש איסור על המקבל בשמיעתו (ופעמים אין איסור על המספר, כגון שמזהירו שפלוני רוצה להזיקו, ומכל מקום יש איסור לקבל הדברים בהחלט, כמבואר לקמן). אפילו נתברר לו שהרכילות אמת, אך יש לדונו לכף זכות, שלא היתה כונתו להקניטו בזה, ועל ידי שלא רצה לדונו לכף זכות נשתרבע עליו ענין זה לעולה, נקרא משום זה "מקבל רכילות" (הגם שיש לצדד ולומר שנקרא "מקבל רכילות" רק עם כף הזכות מכריע יותר ולא אם היו הצדדים שוים, אבל מי יוכל לשער אם הצדדים שקולים, ואלי כף הזכות הוא מעט יותר, לכן השומר נפשו ירחק מזה מאוד).

✓ אפילו אינו מגלה לשמעון שום דבר חדש, מפני שגם שמעון יודע שלוי אמר או עשה דבר זה נגדו, רק שעדין לא התבונן שלוי עשה עולה בזה, והמספר מעוררו על זה, גם אסור, כיון שעל ידי דיבורו נולד ענין חדש, שגורם בזה להכניס שנאה על לוי בליבו של שמעון. כגון שיצא שמעון חייב בדין, ולאחר זמן אמר לו ראובן "לא דנו אותך יפה", ואף אם כונתו לקנא למען האמת, מכל מקום רכילות מיקרי (ואם טעו הבית דין בדבר שחוזר הדין, ילך ראובן אצל הבית דין וידבר עימהם).

✓ אפילו היתה כבר מחלוקת בין שמעון ולוי ובא ראובן רק לעורר את המחלוקת הישנה, וכדי שלא תהא כונתו ניכרת, הוא מזכיר הענין כמסיח לפי תומו, כאילו אינו יודע מי עשה לו דבר זה, ועל ידי זה נזכר שמעון שלוי עשה את הדבר, כל זה וכיצא בזה איסור גמור הוא.

(הלכות לשון הרע ורכילות)

סיפור לשבת

מסופר על הבעל שם טוב הקדוש זצ"ל, שציוו עליו מן השמים שיסע לכפר מסויים כדי ללמוד את מידת הביטחון. לקח הבעל שם טוב את תלמידיו ונסעו לאותו כפר. התאכסנו אצל המוכסן מהכפר. המוכסן היה איש זקן ונשוא פנים, קיבלם בסבר פנים יפות, ושמח מאוד על האורחים שבאו אליו. למחרת, בשעת עמידתם בתפילה, ראו שבא שוטר אחד משוטרי אדון הכפר ובידו מקל עבה, ודפק שלוש דפיקות על השולחן והלך לו. הבעל שם טוב ותלמידיו שלא הבינו לפשר הדפיקות, הסתכלו בפני הזקן וראו שהוא שמח כבתחילה. כעבור חצי שעה, אחרי התפילה, שב השוטר ודפק שוב שלוש דפיקות על השולחן והסתלק. שאל הבעל שם טוב את בעל הבית: מה פשר הדפיקות? אמר לו: "זוהי התראה שעלי להביא היום לאדון את דמי החכירות של הכפר. אם אחרי שלוש התראות כאלו אין מביאים לו את הכסף, הוא לוקח בשבי את המוכסן ובני ביתו". אמר לו הבעל שם טוב: משלוותך ניכר כי הכסף בידך, על כן לך קודם הסעודה לשלם ואנו נמתין לך. ענה לו בעל הבית: לפי שעה אין לי אפילו פרוטה אחת, אך מן הסתם יזמין לי ה', ועל כן בואו ונסעד במנוחה שהרי יש לי עוד שלוש שעות. כתום הסעודה, בא השוטר בפעם השלישית ודפק על השולחן. בעל הבית נשאר שליו ורגוע, בירך ברכת המזון במתינות, אחר כך לבש בגדי שבת ואמר: "עתה אלך לשלם". שאלו הבעל שם טוב: האם יש לך כבר את כל הכסף הדרוש? השיב לו בעל הבית: עדיין אין לי אף פרוטה, אבל בודאי יזמין לי ה'. הלך בעל הבית לדרכו. הבעל שם טוב ותלמידיו התייצבו על המרפסת לראות מה יהיה איתו, ולפתע ראו עגלה באה לקראת האיש. כשנפגשו החליפו ביניהם כמה מילים והמשיכו איש בדרכו, ואחרי זמן קצר נעצרה שוב העגלה. הנוסע בה קרא לבעל הבית שיחזור אליו והושיט לעברו סכום כסף. כאשר קרבה העגלה אל המקום בו עמד הבעל שם טוב ותלמידיו, שאלו את בעל העגלה: מה היה לך עם בעל הבית? השיב לבם: הצעתי לפניו עסק שאקנה ממנו את היי"ש שיעשה בחורף הבא. מתחילה לא השתויתי איתו במקו, ורק אחרי שראיתי כי מתעקש הוא ועומד במקו... והלך לדרכו, הוכרתי לת לו כמה שדרש. ידעתי שהוא איש ישר ונאמן. רציתי להאריך עימו כדיבור, אך הוא אמר שהוא ממהר לבית האדון לתת לו דמי החכירה... אמר הבעל שם טוב לתלמידיו: ראו כמה גדול כוח הביטחון (תורת הפרשה)

אמרי שפר חיזושים על פרשת השבוע

"ויהי בקיץ עֲשֵׂתִים יָמִים" (מא,א)

חכמינו ז"ל אומרים הימים של האדם נראים "חיים" - רק אם עושה בהם תורה ומעשים טובים ואם לא זה לא חיים, ואדם שלא ניצל את הימים שלו בעולם הזה כשהולך לבית דין של מעלה מונים את השנה שלו מה עשה, ומורידים ומורידים מהשנה עד שבסוף יוצא לו יום אחד טוב, ומשנתיים יש לו שני ימים וכל הימים הלכו לאיבוד, כי הקב"ה דן ונותן שכר ועונש לפי מה שהאדם היה יכול לעשות ולא עשה, או שעשה והיה יכול לעשות יותר אם היה חי יותר, והוא יקבל את שכרו גם כן לפי זה כאילו עשה. וז"א "ויהי" - ויהי, "מקץ" - בסוף, כשאדם הולך לבית דין של מעלה ועושים לו חשבון, "שנתיים ימים" - שמכל השנתיים יוצא לו רק שני ימים, וחבל שלא עשה בהם יותר מצוות ומעשים טובים. (דרש יהודה)

"וַעֲתָה יֵרָא פֶּרְעָה אִישׁ זָבֹן וְזֹכֵם" (מא,ג)

רבינו אברהם בן הרמב"ם ז"ל, מביא בפירושו לתורה את פירוש סבו, רבינו מיימון הדיין ז"ל, שאמר "טעם על מה שהיה יוסף מחזר ליתן עצה אף על פי שלא שאלו עצה ממנו. וזה מגונה, ובפרט במעמד המלכים, ובפרט לאדם מכובד!". וביאר, שעצה זו היתה שייכת לפתרון החלום. כלומר, יש שהפתרון הוא בבחינת רעיון נאה, והצעה מסתברת, ואז יש להמתין ולראות כיצד יפול דבר, האם אומנם נכון הוא. עצה כזו אין לתת אלא אם מתבקשים. אבל יש והפותר בטוח שזה הפתרון ואין בלתו. אמת שאין להסתפק בה ופתרון שאפשר וצריך לבנות עליו ולפעול לפיו. וזהו שאמר יוסף הצדיק לפרעה, "פתרון זה אשר פתרת לי אין סברא, ולא השערה ואומד, אלא פתרון ודאי בטוח, שראוי שתעשה עליו מעשה, ותתבונן בו כהוגן!". (מעייני השבוע)

"כִּי לֹא־הִתְמַהֲמַהֲנוּ כִּי עָתָה שִׁבְנוּ זֶה פְּעַמַּיִם" (מג,י)

אחד מגדולי האדמו"רים אמר בראש השנה לפני התקיעות: "לולא" - אותיות "אלול". כי לולא התמהמהנו - כלומר אם לא היינו מאחרים גם את אלול, כי עתה שבנו זה פעמיים - כבר היינו צריכים עתה לשוב פעמיים בתשובה, גם באלול וגם בראש השנה. (כרם ציון)

"וְאֵל שְׂדֵי יִתֵּן לָכֶם רְזֻזִים לְפָנֵי הָאִישׁ וְשִׁילּוֹז לָכֶם אֶת

אֲזִיזֵיכֶם אֲזֹר וְאֶת בְּזִימֵיךָ וְאֶת כְּאֵשׁ עֵשׂוֹלְתִי עֵשְׂכֶלְתִּי" (מג,יז)

כותב הרב אמרי שפר ז"ל: איתא במסכת שבת (קנא,ב): כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים. זה מה שמרמז יעקב אבינו לבניו: ואל שדי יתן בלבכם רחמים שתרחמו על אחרים, לפני האיש - כלומר עוד לפני שיתן ה' יתברך רחמים בליבו שירחם עליכם, ואז תהיו בטוחים: ושילח לכם את אחיכם אחר ואת בנימין, כי כאשר תרחמו אתם על הבריות, ירחמו עליכם מן השמים. מכאן נלמד מה הוא כוחה של רחמנות שיכולה לחזור בכל לב ולב, ואפילו בלבו של השליט לרחם ולהטיב, בבחינת ולשון רכה תשבר גרם (משלי כה,טו). עם ישראל החזיק מעמד מאות בשנים בגלויות שונות בכל העולם, כבשה בן שבעים זאבים, בזכות הרחמנות שיש בעם ישראל שהם רחמנים בני רחמנים. זכות זו עמודה לעם ישראל, והאומות בעל כרחם היו מוכרחים לרחם על ישראל. (כרם ציון)

חגך לנוער

על הפירות הנושאים

בספר "סימן לבנים", הביא שבאחת משיחותיו אמר כבוד קדושת האדמו"ר מטאלנא שליט"א, כי יש להורים להתבונן כמה שמוכר בספר "אור ישראל" על הגה"צ רבי ישראל סלנטר זצ"ל, שהיה גאון וגאונים בתורת הנגלה, והקים את תורת המוסר ועול מידות טובות, והזניח את כל עיסוקיו על מנת לקרב את ליבות עם בני ישראל לאביהם שבשמים, כידוע וכמפורסם, והנה בנו יצא רחמנא לצילן לתרבות רעה, התרחק מאביו והתגורר באזור מרוחק מאוד, הן מבחינה גיאוגרפית, והן מבחינה רוחנית. הגה"צ רבי ישראל סלנטר זצ"ל שמע על מקום שבנו שוהה בו, עמד ונסע לאותו המקום בהיחבא, למרות שידע שאין לו מה לדבר עם בנו על חזרה לחיי התורה. הנסיעה באותם הימים גבלה במסירות נפש של ממש, וארכה ימים רבים. כשהגיע לאותה העיר, בירר היכן נמקם אכילתו של בנו, ובממוון רב ובשכנועיים מרובים הצליח לשכנע את בעלי המקום לאפשר לו לשנות כמה מן המאכלים וכמה מאופני הבישול על מנת להפחית ולו במעט את איכות וכמות האיסורים אותם אוכל בנו יום יום. כל ההשקעה הזו השקיע רבי ישראל סלנטר בשביל חסוך מבנו איסור חמור ולהאכילו איסור קל יותר, למורת שידע שלאחר שישבו למקומו, הדברים יחזרו לקדמותם, אולם עשה את אשר הבין שמוטל עליו באותה השעה. אמר האדמו"ר מטאלנא, אילו אנו היינו נשאלים על אדם שבנו ירד מדרך התורה ונמצא באוסטרליה, ועל מנת להגיע לשם צריך האב לאסוף פרוטה לפרוטה, וגם כאשר יגיע לשם ספק גדול אם יצליח לעשות דבר מה, מלבד האפשרות להוריד את חומרת האיסורים שבנו עובר שם בכל יום ויום, שלא יהיו כרת אלא לאו וכיוצא בזה, אנו כ"מבינים" לא היינו ממליצים כלל, ולא היינו יכולים להבין את הריחוק, אולם מצד שני היינו מצטערים ובוכים מייאוש, ו"מברכים" את האשמים. זהו טעות כפולה - הטעיה האדמו"ר מטאלנא - הן חוסר ההבנה ברווח שבמיעוט האיסורים והן ההתמרמרות והטחת הדברים מתוך יאוש. לפי שאם אומנם אין מה לעשות, על האדם שהוא בעל נפש להרחיק מעצמו את העצבות ולסמוך את עצמו על ה', לפי שאינו יכול לעשות מאומה ואין לו להצטער שעה שידע שכעסו לא יועיל במאומה, ומאידך, כל מה שניתן לעשות, צריך להיעשות בעוז ובתעצומות. ה' יעזרו ויצילו ממה שראות עינינו מדי יום ומדי שעה, חובתינו לעזור לאותם בנים - פירות הנושרין, להיטיב עימם, ולא שחכם בעבודת האבה ולנסות להציל מה שאפשר, אחד המרבה ואחד הממעיט, וה' יציל את בנינו ובנותינו מאווירת הרחוב הסוחפת, ויטע בליבם אהבתו ויראתו. תביאמו ותיטעמו בהר נחלתך, אכ"ר.

זכו-שכינה ביניהם

רוחניות שאינה רצויה

סיפר חכם אחד: בזמן היותי בשליחות בחו"ל, התארחתי בשבת בבית יהודי נכבד ומוקיר רבנן (אך לדאבוני חסר דעת ומוסר). בבואנו בליל שבת מבית הכנסת מתפילת ערבית, פתח בעל הבית ואמר בדביקות את כל המזמורים והתיקונים. אנוכי בהיותי רעב, עייף ויגע מהדרך, התאפקתי וציפיתי בחוסר סבלנות לרגע בו יסיים את המזמורים ויתחיל לקדש. כשסיים וסגר את סידורו העבה, הרגשתי הקלה על ליבי... אך מה נדהמתי לראות את "חסיד שוטה" זה, ניגש לארון הספרים ומוציא חומש, ומודיע לי כי מנהגו מאז ומתמיד ללמוד "שנים מקרא ואחד תרגום" מפרשת השבוע. ובטרם התאוששתי מתדהמתי, החל לקרוא הפרשה... עליו ועל כיוצא בו כבר אמר הכתוב: "אדם ביקר ולא יבין נמשל כבהמות נדמו"... ובחיי הנישואין צריך זהירות יתירה שלא תהיה פגיעה באישה ובילדים כתוצאה מ"קבלות" שמקבל הבעל על עצמו. צריכים זהירות משנה כאשר הבעל מתקדם ברוחניות ואשתו נשארת מאחור... ועינינו ראו שפעמים נחרבו בתים והתאמללו ילדים מרוחניות שאינה רצויה! חובה שהיא זכות לאדם להתעלות ולהתרומם, אך יחד עם שותפתו לחיים, וכן להיפך באישה! אין זו מצוה לעשות חומרות וסייגים שמציעים את בני הבית ומקוממים את הבעל. יעשו זאת במתינות, בשותפות ובאהבה לכבוד הבורא, והוא ישלח שחרם במושלם.

מעשה במשפחה אחת, שבכל שבת התלקחה בביתם המחלוקת. על מה ולמה? - הנה כביכול בית יהודי, נוהגת בעלת הבית לטרוח בערב שבת בהכנת החמין (טשולנט), אותו אמורים לאכול בשבת בסעודת הבוקר. אלא שהחמין שלה מוצלח כל כך, עד שבעלה וילידה נוהגים "לטעום" ממנו במשך הלילה, עד שפעמים, בשבת בבוקר, כאשר פותחת האישה את הקדרה, היא מגלה שנותרה כמעט ריקה... בני המשפחה, שכנראה אינם תלמידי חכמים מופלגים, לא נשמעו לתחנוניה ואזהרותיה של בעלת הבית, והמשיכו למלאות כרסם מידי ליל שבת בחמין המשובח, מדושן העונג. עד שבליל שבת אחד, הם נכנסו למטבח, עמדו לפתוח את הקדרה, וכאן נדהמו לגלות, ששני נרות שעוה דולקים על גבי כיסוי הקדרה! "כעת יקירי", אמרה האם, "לא תוכלו לאכול את החמין, הנחתי נרות ארוכים מספיק שידלקו עד מאוחר בלילה!..." בשבת בבוקר, כשהנרות כבו, עמדו בני המשפחה לאכול מהחמין, ולפתע עמד אחד הילדים והעיר: "הלא הנרות היו דולקים על גבי הכיסוי בכניסת השבת (בבין השמשות), ואם כן, אולי נחשב הכיסוי ל"בסיס לדבר אסור", שאסור לטלטלו למשך כל השבת, אפילו אם המוקצה כבר אינו מונח עליו", (בסיס לדבר האסור - דבר שכשלעצמו אינו מוקצה, המשמש בסיס לדבר מוקצה, כלומר שמונח עליו דבר האסור בטילטול בשבת. לדוגמא: מגרת שולחן שהניחו בה כסף וכדומה, הרי המגרה נעשית בסיס לדבר האסור, ואסור לטלטלה. גם כאשר הוסר המוקצה מהמגרה בשבת, עדין היא אסורה בטילטול, שכן "מיגו דאתקצאי לבין השמשות אתקצאי לכולא יומא"). ובכן, מיהרו בני המשפחה לשאול את הרב: "למדנו רבינו, מהו הדין במקרה זה? האם נוכל לאכול מהחמין בשבת?"

תשובה:

נראה שמותר להסיר את מכסה הקדרה, שהרי כתבו הפוסקים שאם אדם הניח דבר מוקצה על גבי חפץ של חברו, אין בזה דין בסיס לדבר האסור, משום שאין אדם אוסר את של חברו שלא מדעתו (סי' ש"ט סעיף ד' ברמ"א). ולכאורה כך גם הדין בנידון דנן. ואומנם הקדרה מיוחדת לשימוש האישה, אך מכל מקום נראה שדוקא לצורכי בישול מיועדת לה, אך לא לצורך הדלקת נרות על גביה באופן שתאסור את השימוש בה.

(אחת שאלתי)

הודעה חשובה לקוראי העלון!!!

בצער רב אנו מודיעים שבשל קשיים כספיים הפסקנו להדפיס את העלון. (העלון יוצא רק במייל). כל מי שרוצה להיות שותף באלפים ורבבות רבים של זכויות יכול לתרום לעלון שנמשיך ב"ה בהדפסתו. טלפון לתרומות: 052-7606586 שאו ברכה מאת ה'!

זכות העלון לעילוי נשמת מינטה נקש בת נזימה תנצב"ה

לכל פנייה, מערכת העלון ישא ברכה: ת.ד. 5190 חולון, 03-5590992 (נא להשאיר הודעה וטלפון בתא הקולי), פקס: 03-5584485 למעוניינים שהעלון ישלח להם בדוא"ל, נא להשאיר הודעה: yeasa.beracha@gmail.com